

## Aktívna účasť veriacich na liturgii

Myšlienka aktívnej účasti veriacich v liturgii vychádza z ekleziálneho učenia Cirkvi. Keď sa podľa Druhého vatikánskeho koncilu činnosť Cirkvi prioritne zameriava na hlásanie evanjelia, liturgické slávenia a apoštolát, ktorým sa zveľaďuje pastierske spravovanie Božieho ľudu, bolo by chybou nazdávať sa, že aktívna stránka tejto činnosti závisí len od kňazov a že účasť veriacich je iba pasívna. Schéma „*dávať - prijímať*“ nezodpovedá hĺbke katolíckej ekleziológie. Liturgické úkony nie sú totiž súkromnou činnosťou, lež **slávnosťami celej Cirkvi**, ktorá je prasviatosťou jednoty; je to Boží ľud zhromaždený pod vedením biskupov a na čele s pápežom. Preto liturgia ako taká zásadne prináleží celej Cirkvi.

A ešte konkrétnejšie koncil pripomína, že v liturgických úkonoch nech každý, tak celebrant, ako aj veriaci, koná len to a všetko to, čo prináleží jeho funkcii podľa povahy veci a liturgických pravidiel. Preto je každá liturgická služba dielom Krista kňaza a jeho mystického tela, posvätným úkonom, ktorému sa nevyrovná nijaká iná činnosť Cirkvi.

Je dôležité poznamenať, že termín, ktorý používa koncil, sa prikláňa k slovu „*slávenie*,“ (*slávenie sv. omše, sv. zmierenia...*) pretože tento výraz viac zdôrazňuje ekleziálny a kolektívny rozmer kultu a liturgie, čo si získalo výnimočné postavenie v liturgickej katechéze, ale aj v bežnom slovníku kňazov aj veriacich. Koncil zreteľne a vynikajúcim spôsobom takto vyjadril princípy účasti veriacich na liturgickom slávení. *Lumen gentium* hovorí, že Kristus, Veľkňaz vyvolený spomedzi ľudí, urobil nový ľud kráľovstvom a kňazstvom.

Pokrstení sa totiž preporodením a pomazaním Ducha Svätého posväcujú v duchovný dom a vo sväté kňazstvo, aby ako kresťania celou svojou činnosťou prinášali duchovné obete a zvestovali slávne skutky toho, ktorý ich z tmy povolal do svojho obdivuhodného svetla. Preto všetci Kristovi učeníci, zotrvávajúci na modlitbách a v oslave Boha, majú dávať seba samých ako živú, svätú a Bohu milú obeť a všade vo svete vydávať svedectvo o Kristovi.

Prejavenie sa kresťana v liturgii má byť hymnom na „slávu chvály Božej milosti“, obetovaním sa Bohu, živou a svätou obeťou, poznajúc, čo je Bohu milé a dokonalé. Hodnota tejto chvály má pôvod v tom, že krstom sme včlenení v Krista a dokonalá chvála, ktorú vzdáva Kristus na kríži, nás vedie k našej chvále voči Bohu. Inak povedané, naša chvála sa začleňuje do Kristovej prostredníctvom obnovovanej prítomnosti Jeho obety vykonanej raz navždy na Kalvárii. Môžeme teda potvrdiť, že v tomto zmysle je kresťanský život akoby *kňazským životom*, to znamená životom zasväteným Božej sláve, alebo tiež *liturgickým životom*, a to nie len doslovne počas slávania kultu, ale aj žijúc vo svete liturgiu ako svoj cieľ – čo je **oslava Boha a posvätenie človeka**.

V texte liturgickej konštitúcie Druhého vatikánskeho koncilu, ktorý najzreteľnejšie hovorí o účasti veriacich na liturgii, je uvedený: „Aby sa docielila táto plná účinnosť, je potrebné, aby veriaci prichádzali na liturgiu v patričnom duchovnom postoji, dali do súladu svoju myseľ s hlasom a spolupracovali s Božou milosťou, žeby ju neprijímali nadarmo. Preto majú duchovní pastieri dbať nielen o to, aby sa pri liturgických úkonoch zachovávali predpisy platného a dovoleného vysluhovania, ale aj o to, aby sa na nich veriaci zúčastňovali vedome, aktívne a s úžitkom.“

Tri prívlastky, ktorými koncilový dokument *Sacrosanctum concilium* charakterizuje účasť veriacich na liturgii, sú: „vedome“, „aktívne“ a „s úžitkom.“ Z tohto vyjadrenia vyplýva, že táto trojitá charakteristika presahujúca samotné zachovávanie platného a dovoleného vysluhovania, má byť výsledkom duchovného života a spolupráce s Božou milosťou. Výrazy teda nevyjadrujú len vonkajší aspekt, ale najmä a predovšetkým **vnútorný duchovný postoj**. Ak tomu tak nie je, liturgia sa stane akýmsi *divadlom*, folklórnym prejavom, prázdny rituálom či choreografickým vystúpením, a to by bolo pomýlené.

Keď sa túžime aktívne zúčastniť omše, mnohí z nás premýšľajú o spôsoboch, akými môžeme na omši slúžiť, či už tým, že poskytneme svoje talenty ako lektor, kantor alebo člen zboru, alebo slúžime ako miništrant, alebo mimoriadny rozdávatel svätého prijímania. Podstata aktívnej účasti však zahŕňa oveľa viac než len vykonávanie rôznych úloh počas liturgie. Naším primárnym zapojením sa do liturgie má byť aktívne znútornenie omše. To znamená, že naša úloha v omši predovšetkým spočíva v zapojení našej mysle a srdca do modlitby slov liturgie a v zjednotení našich modlitieb s modlitbami kňaza.

Nesmieme zabúdať na naše **vnútorné zapájanie sa**:

- **Sústredeným počúvaním:** Aktívne vnímanie čítaní zo Svätého písma a homílie.
- **Posvätným mlčaním:** Chvilu ticha po čítaniach alebo prijímaní, ktoré slúžia na vnútorné prijatie Božieho slova.
- **Obetovaním seba:** Spájanie vlastných radostí a utrpení s Kristovou obetou na oltári.

Samozrejme, sú dôležité aj **vonkajšie prejavy a gestá, ktoré** zjednocujú spoločenstvo a vyjadrujú úctu k Bohu:

- **Spoločné odpovede a aklamácie:** Aktívne odpovedanie na výzvy kňaza (napr. „I s duchom tvojím“, „Amen“).
- **Spev:** Zapájanie sa do spoločných piesní a liturgických spevov (napr. *Kyrie, Glória, Svätý*).
- **Postoje tela:** Vstávanie (znak úcty), klačanie (pokánie a adorácia) a sedenie (počúvanie) v predpísaných momentoch.
- **Znak kríža a iné gestá:** Bitie sa v prsia pri vyznaní hriechu, úklon pri vyznaní viery alebo podanie ruky pri znaku pokoja.

Aj toto pôstne obdobie môže byť pre nás príležitosťou, že sa zapojíme do niektorej z liturgických služieb a pomôžeme sebe i nášmu farskému spoločenstvu aktívnejšie a s väčším úžitkom prežívať jednotlivé liturgie a pobožnosti. Takže veľmi radi privítame nových miništrantov, lektorov, spevákov...

Myslíme predovšetkým na to, aby naša účasť na liturgickom slávení bola **autentická**, to znamená zhodujúca sa s našim životom. To si vyžaduje stálu a pevnú dispozíciu, a tou je viera. Ona najlepšie odhaľuje rôzne a veľmi bohaté významy liturgických znakov.